Raadsvoorstel
Openbaar

Nijmegen

Onderwerp
Straatnaamgeving Hof van Holland

Opsteller	Tim Wachelder	**Collegebesluit**	2 maart 2021
Programma	Cultuur en Cultureel erfgoed	**Behandeldatum Raad**	
Portefeuillehouder	N.P. Vergunst	**Status**	Openbaar

Samenvatting
Voorstel om straatnaamgeving vast te stellen voor nieuwe straten en enkele bestaande namen van straten in te trekken of de geometrie ervan aan te passen in de buurt Hof van Holland in de woonplaats Lent.

Voorstel

1. Overeenkomstig bijgaande tekening met nummer 562840 (bijlage 1) aan de gekleurde openbare ruimtes van het type 'weg' in de buurt Hof van Holland in de woonplaats Lent de volgende straatnamen te geven:
   Riet van Alebeekstraat, Victor Beermannhof, Ferdinand Biesselshof, Dick Boerrigterplein, Brendel-Jansenstraat, Theo Dobbestraat, Jeanette Geldensstraat, Truus Gelsingstraat, Albert van Hedelgaard, Jan Hogerlandstraat, Jozef van Hövellpark, Moormannstraat, Geert Niemeijerhof, Nel Petersstraat, Poelen-Hendrikspad, Jozef Rodriguezplein, Kees van Sambeekstraat, Spijkstra-Bruijnhof, Tine Vastbinderhof, Annie van Velzenhof, Jacques de Weertstraat, Peter Willstraat en **Oranje Marieplein.**
2. Het college te machtigen om de geometrie van de in beslispunt 1 genoemde straten te wijzigen als deze afwijkend worden aangelegd.
3. Het college te machtigen om, indien het vanwege de aard van een toekomstige straat passender is om een ander achtervoegsel te gebruiken, de onder beslispunt 1 genoemde straatnamen hier op aan te passen.
4. De geometrie van de **Zaligestraat** aan te passen overeenkomstig bijgaande tekening met nummer 562840 (bijlage 1) aan de gekleurde openbare ruimte van het type 'weg' met de naam Zaligestraat in de buurt Hof van Holland in de woonplaats Lent.
5. De straatnaam **Woenderskamp** in de buurt Hof van Holland in de woonplaats Lent in te trekken.
6. De straatnaam **St. Jansingel** in de buurt Hof van Holland in de woonplaats Lent in te trekken.

Aanleiding
Op 17 juli 2019 is het initiatiefvoorstel 'Haal het Nijmeegse verzet bovengronds' ingediend. Dit voorstel is op 25 september 2019 unaniem door de raad aangenomen. Met dit initiatiefvoorstel:

"1. Stelt de gemeenteraad van Nijmegen een verzetsliedenbuurt in Hof van Holland (Citadel) vast en geeft de raad het college opdracht om een werkgroep van experts bijeen te brengen die een groslijst met mogelijke namen voor de wijk samenstelt. Aan de hand van deze lijst komt het college met een raadsvoorstel met een definitieve lijst voor de straatnaamgeving in Hof van Holland.

2. Geeft de gemeenteraad van Nijmegen het college opdracht om een raadsvoorstel op te stellen voor een stadswandelroute met zogenoemde Bakens van Verzet die aan het grote publiek de verhalen vertellen over de hierboven genoemde verzetslieden of hun acties."

In dit college- en raadsvoorstel werken we de straatnaamgeving in Hof van Holland uit. Het merendeel van de voorgestelde straatnamen is gebaseerd op de namen van verzetsmensen die in het Advies van de commissie 'Het Nijmeegs verzet zichtbaar maken' zijn opgenomen. Dit advies verscheen op 24 januari 2020 en is opgesteld door een externe werkgroep van experts op het gebied van de geschiedenis van het Nijmeegse verzet in de Tweede Wereldoorlog, met ambtelijke ondersteuning van de gemeente Nijmegen.
In dit voorstel komen alle twintig namen die de adviescommissie adviseerde terug in de vorm van straatnamen. Aangevuld met drie extra straatnamen.

In het verdelen van de straatnamen over de beschikbare straten houden we rekening met de overweging van de adviescommissie om geen rangorde van belangrijkheid aan te brengen: "Het advies is heel nadrukkelijk geen ranglijst of erelijst, maar een weloverwogen voorstel om bepaalde personen en locaties uit te lichten. De voorgestelde namen zijn niet bedoeld als een lijst van de 'grootste' of belangrijkste 'verzetshelden' van Nijmegen omdat de commissie van mening is dat de Nijmeegse verzetsdeelname zich in al haar diversiteit niet laat rangschikken." Ondanks deze achterliggende gedachte is een verdeling over grotere en kleinere straten onoverkomelijk, want die straten vormen een net zo divers patroon op de kaart als de rollen van de verzetsdeelnemers zelf. We beschouwen de verschillende straten van klein naar groot als divers maar gelijkwaardig. Daarnaast hebben we bij het plaatsen van de namen op de kaart gekeken naar verbanden tussen sommige verzetsdeelnemers onderling en in het bijzonder met Lent.
Dit lichten we nader toe onder de argumenten.

De zogenoemde 'Dijkzone' hebben we in de straatnaamgeving voor Hof van Holland nog niet meegenomen, omdat de stratenpatronen daar nog niet definitief zijn. Dat is naar verwachting in de loop van 2021 wel het geval. Op het moment dat duidelijk is hoe de straten daar gaan lopen, zullen we in een aanvullend college- en raadsvoorstel de overige straatnaamgeving binnen het thema 'verzet' voorstellen.
Omdat er al gebouwd wordt in Hof van Holland hebben we er voor gekozen om niet langer te wachten met het vernoemen van de straatnamen buiten de 'Dijkzone', in Hof van Holland. Vanwege vergunningverlening zijn daar straatnamen nodig. Behalve in de Dijkzone zijn er nog een paar plekken binnen Hof van Holland waarvan nog niet duidelijk is hoe ze er precies uit komen te zien. Om die reden nemen we de straatnamen voor die locaties net als de straatnamen die in de Dijkzone nodig zijn mee in een tweede voorstel.

Wettelijk kader
Verordening naamgeving en nummering (adressen)

Beoogde impact
Een goede naamgeving van de openbare ruimte in Nijmegen.

Argumenten

1.1 De namen passen binnen het thema 'verzet' voor de straatnaamgeving in de buurt Hof van Holland dat met het raadsbesluit van 25 september 2019 (raadsvoorstel 78/ 2019) is aangenomen.

1.2 De namen weerspiegelen diverse achtergronden en verschillende vormen van verzet. Voor twintig van deze namen wordt dit toegelicht in het advies van de commissie 'Het Nijmeegs verzet zichtbaar maken' (bijlage 2).
Er is in het plangebied op dit moment plaats voor 23 straatnamen. Daarom stellen we drie extra namen voor. Jeanette Geldens (1902-1996), Annie van Velzen (1894-1967) en Tine Vastbinder (1911-2002) werkten bij de Nijmeegse politie tijdens de bezetting en waren vanuit die positie betrokken bij het verzet. Bovendien was Jeanette Geldens de eerste vrouw bij de Nijmeegse politie. Zie voor meer biografische informatie over de drie politievrouwen bijlage 3.
Door deze drie politievrouwen in het verzet te vernoemen ontstaan er vrouwelijke tegenhangers van de bestaande straatnamen in de wijk Kwakkenberg die naar vier politiemannen in het verzet zijn genoemd die op 6 juni 1944 werden geëxecuteerd op bevel van de Duitse bezetters.

1.3 We hebben in het vernoemen van individuele verzetsmensen in de regel gekozen voor de combinatie roepnaam en achternaam. Met één uitzondering: Oranje Marie was de bijnaam van Henriette Witteveen-Van Gaalen. Omdat we dit een zeer aansprekende naam vinden die bovendien ook verwijst naar de koningshuisgezinde rol die zij speelde in de oorlog en omdat de volledige naam moeilijker te schrijven en spellen is, stellen we in haar geval deze bijnaam voor.

1.4 We stellen voor om in de naam van het park dat we naar baron Jozef Hövell van Wezeveld en Westerflier willen noemen de verkorte schrijfwijze van zijn achternaam te gebruiken: Van Hövell. Dit zorgt ervoor dat de straatnaam beter vindbaar is. Bovendien is het voor de rol in het verzet van deze dappere student niet van belang dat hij een adellijke titel had.

1.5 In de straatnamen komen ook de namen van drie echtparen terug. Om tot een beknopte spelling van de betreffende straatnamen te komen en beide leden van de echtparen samen te eren hebben we ervoor gekozen om ze met hun gecombineerde achternamen (zonder voornamen) te vernoemen. Het gaat hier om Brendel-Jansen, Poelen-Hendriks en Spijkstra-Bruijn.

1.6 Hoewel de verzetsmensen die in Hof van Holland vernoemd worden symbool staan voor het hele Nijmeegse verzet, lijkt ons bijzondere aandacht voor Lent op zijn plaats, omdat de betreffende buurt zich daar bevindt. Daarom stellen we voor om enkele straten in het hart van Hof van Holland te vernoemen naar verzetsmensen die banden hadden met Lent. Tussen 1938 en 1966 woonde Truus Gelsing in Lent (op de periode dat ze vanwege haar verzetsdaden gevangen zat na). Ook Jules Moormann en zijn vrouw Lucie hebben een groot deel van hun leven in Lent gewoond. De Moormannstraat is verder genoemd naar het hele gezin Moormann, omdat behalve de ouders van het gezin ook hun vier kinderen betrokken waren bij het verzet. Zoon Jules jr. moest dat zelfs met de dood bekopen.

1.7 Wat betreft de verdeling van de straatnamen over de kaart hebben we waar mogelijk rekening gehouden met verbanden tussen de betreffende personen. Zo zijn zowel Jozef Rodriguez als Dick Boerrigter geëxecuteerd door de Duitsers als gevolg van hun rol in het verzet. De een aan het eind van de oorlog en de ander meer aan het begin. Riet van Alebeek was onder andere actief als koerier van Dick Boerrigter. Verder was ze ook een

bekende van het gezin Moormann. Politievrouwen Annie van Velzen, Jeanette Geldens en Tineke Vastbinder zijn vernoemd in naast elkaar gelegen straten. Tineke Vastbinder speelde bovendien informatie door aan de lokale Knokploeg (KP) waar Theo Dobbe een kopstuk van was. Nel Peters had als zogenaamde 'duikinspecteur' een leidinggevende rol in het verzet met betrekking tot hulp aan onderduikers. Zij kende daardoor vele leden van het verzet. Zoals het echtpaar Poelen-Hendriks en Victor Beermann, die ook hulp aan onderduikers organiseerden. Verder waren ook student Jacques de Weert en de echtparen Brendel-Jansen en Spijkstra-Bruijn betrokken bij hulp aan onderduikers.

2.1 Op die manier wordt een kloppende geometrie van de straten gerealiseerd.

3.1 Het is wenselijk dat het achtervoegsel van een straat past bij het karakter van de straat.

4.1 De geometrie van de Zaligestraat verandert ten opzichte van de bestaande geometrie. Het stuk van de straat dat doorliep tot de Graaf Alardsingel vervalt.

5.1 Het is verwarrend dat zich in de buurt Hof van Holland een straat bevindt met de naam Woenderskamp. Bovendien is de historische boerderij waar deze naam naar verwijst fysiek verplaatst naar de buurt Woenderskamp.

6.1 Deze straat is nooit aangelegd. Op 15 december 1999 besloot de gemeenteraad aan de straat, die van de Parmasingel in noordwestelijke richting zou gaan lopen tot de Graaf Alardsingel, inclusief de rotonde, de naam St. Jansingel te geven en de exacte contouren te zijner tijd door het college nader te laten bepalen. Dit is echter nooit gebeurd, omdat de straat niet is aangelegd. Er is dan ook niets aan geadresseerd.

Kanttekeningen

1.2 Er zijn verschillende andere namen van verzetsmensen mogelijk. Waarom kiezen we naast de twintig namen uit het adviesrapport voor drie politievrouwen in het verzet? Twee van deze drie namen zijn ook overwogen voor de twintig namen die in het Advies van de commissie 'Het Nijmeegs verzet zichtbaar maken' zijn opgenomen, maar vielen net buiten de boot. En de derde naam, Annie van Velzen, is voorgesteld door een familielid via een straatnaamsuggestie in 2020. Verder is het zo dat bij gelijke geschiktheid vrouwennamen voor gaan, omdat er nog steeds veel meer straten naar mannen dan vrouwen zijn genoemd.
En in dit geval gaat het om drie vrouwennamen die mooi samen vernoemd kunnen worden.

4.1 Er bestaan adressen aan de Zaligestraat en die veranderen niet als gevolg van de geometriewijziging.

5.1 Er zijn een aantal adressen aan de straat Woenderskamp. Dit zijn tijdelijke adressen die toegekend zijn in verband met bouwvergunningen die inmiddels verleend zijn. De vergunninghouders zijn er echter van op de hoogte dat deze adressen tijdelijk zijn en dat deze nog aangepast zullen worden op de toekomstige straatnaamgeving in Hof van Holland. Nadat dit voorstel is aangenomen zullen deze adressen hernummerd worden aan de straten waar deze zich bevinden.

Financiën

De kosten voor deze naamgeving worden gedragen door de ontwikkelaar.

Vervolg

- Dit besluit wordt bekendgemaakt in het gemeenteblad op overheid.nl.
- Daarnaast is er een grote lijst van “afnemers” betreffende naamgeving, zoals de hulpdiensten, PostNL, de NUON en de kaartbeheerders van diverse (stads)plattegronden en navigatiesystemen. Deze worden eveneens geïnformeerd over de besluitvorming.
- Het vervaardigen en aanbrengen van naamborden wordt gerealiseerd volgens de kwaliteitseisen die de Gemeente Nijmegen daarvoor hanteert.

Bijlagen

1. Tekening 562840
2. Advies van de commissie ‘Het Nijmeegs verzet zichtbaar maken’ d.d. 24 januari 2020
3. Toelichting op drie Nijmeegse politievrouwen in het verzet
4. Conceptbesluit straatnaamgeving Hof van Holland